

Swikombo Swa Mikandziyiso Leyi Nga Eka Xibukwana Xa Nhlengeletano Ya Mahanyelo Ni Ntirho Wa Hina Wo Chumayela

SEPTEMBER 5-11

**LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELANI |
1 TIHOSI 9-10**

“Dzunisa Yehovha Hikwalaho Ka Vutlhari Bya Yena”

w99 7/1 30 ¶6

Riendzo Leri Vuyriseke Hakunene

Loko yi hlangane na Solomoni, hosi ya xisati yi sungule ku n’wi ringa hi “mawetana.” (1 Tihosi 10:1) Vito ra Xiheveru leri tirhisiweke laha ri nga hundzuluxeriwa ri ku “switekatekisano.” Kambe leswi a swi vuli leswaku hosi leyi ya xisati yi sungule ku endla ntlangu wa mawetana na Solomoni. Lexi tsakisaka, eka Pisalema 49:4, rito leri fanaka ra Xiheveru ri tirhiseriwe ku hlamusela swivutiso swa ntikelo malunghana ni xidyoho, rifu ni ku kutsuriwa. Kutani swi tikomba onge hosi ya xisati ya le Xeba a yi vulavula hi timhaka ta nkoka na Solomoni leti ringeke vuenti bya vutlhari bya yena. Bible yi vula leswaku “yi fike yi vutisa Solomoni hinkwaswo leswi a yi lava ku swi tiva.” Solomoni na yena “a swi hlamula hinkwaswo swivutiso swa yona. A xi kona ni xin’we lexi hosi yi tsandzekeke ku yi hlamula xona.”—1 Tihosi 10:2b, 3.

w99 11/1 20 ¶6

Loko Ku Ri Ni Moya Wa Ku Hanana

Hi ku hlamariwa hi leswi yi swi tweke ni ku swi vona, hosi leyi ya xisati hi ku titsongahata yi hlamurile yi ku: “Ma tsaka ni malandza ya wena lama yimaka emahlweni ka wena nkarhi ni nkarhi ma yingisa vutlhari bya wena!” (1 Tihosi 10:4-8) A yi vulanga leswaku malandza ya Solomoni ma tsaka hikwalaho ka leswi a ma ri ni rifuwo ro tala—hambileswi a ri va talerile. Ku ri na sweswo, malandza ya Solomoni a ma katekile hikuva nkarhi hinkwawo a ma yingisa vutlhari lebyi Solomoni a nyikiweke byona hi Xikwembu. Mawaku xikombiso lexinene lexi hosi ya xisati ya le Xeba yi nga xona namuntlha eka vanhu va Yehovha, lava tiphinaka

hi vutlhari bya Muvumbi hi yexe ni bya N’wana wa yena, Yesu Kreste!

w99 7/1 30-31

Riendzo Leri Vuyriseke Hakunene

Hosi ya xisati ya le Xeba yi tsakisiwe swinene hi vutlhari bya Solomoni ni ku humelela ka mfumo wakwe lero va “yi hela matimba hi ku hlamala.” (1 Tihosi 10:4, 5) Van’wana va teka xivulwa lexi xi vula leswaku u sale “a nga ha hefemuli.” Xidyondzi xin’wana xi kale xi ringanyeta leswaku u titivarile! Ku nga khathariseki leswaku ku endleke yini, hosi ya xisati a yi hlamariwe hi leswi yi swi voneke ni ku swi tva. Malandza ya Solomoni yi ma vule lama tsakeke hi ku kota ku tva vutlhari bya hosi naswona yi dzunise Yehovha hi ku veka Solomoni exiluvulweni xa vuhosi. Kutani yi nyike hosi tinyiko leti durhaka, laha ntsengo wa nsuku hi woxe, hi ku ya hi mpimanyeto wa namuntlha, a wu ri kwalomu ka R247 600 000. Solomoni na yena u humese ta yena tinyiko, a nyika hosi ya xisati “xin’wana ni xin’wana lexi yi xi naveleke ni lexi yi xi kombeleke.” —1 Tihosi 10:6-13.

Endla Ndzavisiso

w08 11/1 22 ¶4-6

Xana A Wu Swi Tiva?

Hosi Solomoni a a ri ni nsuku wo tala ku fikela kwihi?

Matsalwa ma vula leswaku Hiram, hosi ya Tiri, u rhumele tithani ta mune ta nsuku eka Solomoni, hosi ya xisati ya le Xeba u n’wi nyike ntsengo lowu fanaka, naswona swikepe swa Solomoni swi te ni tithani to tlula 15 ta nsuku lowu humaka eOfiri. Ndzimana yin’wana yi vula leswaku “ntiko wa nsuku lowu a wu fika eka Solomoni hi lembe rin’we a wu endla titalenta ta nsuku ta 666,” kumbe tithani to tlula 25. (1 Tihosi 9:14, 28; 10:10, 14) Xana mhaka leyi i ntiyiso? Tihosi ta le minkarhini yoleyo a ti ri ni nsuku wo tala ku fikela kwihi?

Tsalwa rin’wana ra khale leri vakambisisi va pfumelaka leswaku mhaka leyi nga eka rona i ntiyiso,

ri vula leswaku Faro Thutmose wa Vunharhu wa le Egipta (wa hi 2 000 B.C.E.) u nyikele hi tithani ta nsuku ta kwalomu ka 13 ni hafu etempeleni ya Amun-Ra leyi nga eKarnak. Hi lembe-xidzana ra vunhungu B.C.E., Hosi ya Asiriya Tiglath-pile-ser wa Vunharhu u kume tithani to tlula mune ta nsuku eka ndzuvo lowu humaka eTiri, naswona Sargon wa Vumbirhi u nyikele hi ntsengo lowu fanaka wa nsuku eka swikwembu swa Babilona. Ku vuriwa leswaku Hosi Philip wa Vumbirhi wa le Makedoniya (359-336 B.C.E.) u cele nsuku lowu tlulaka tithani ta 28 lembe ni lembe etimayini ta Pangaeum eThrace.

Loko Alekzanda Lonkulu (336-323 B.C.E.) n'wana wa Philip, a hlula Susa, ntsindza wa mfumo wa Peresiya, ku vuriwa leswaku u teke tithani ta kwalomu ka 1180 ta nsuku kwalaho naswona u teke tithani ta kwalomu ka 7 000 emfun'weni hinkwawo wa Peresiya. Kutani loko mhaka leyi nga eBibeleni leyi vulavulaka hi nsuku lowu Hosi Solomoni a a ri na wona yi fananisiwa ni swiviko leswi, mhaka yoleyo a yo hundzeleta swilo.

SEPTEMBER 12-18

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | 1 TIHOSI 11-12

“Hlawula Munhu Wo Cata Na Yena Hi Vutlhari”

w18.07 18 ¶7

“I Va Mani Lava Yimaka Na Yehovha?”

⁷ Hi nga dyondza swo tala eka xikombiso xa Hosi Solomoni. Loko a ha ri muntshwa, Solomoni a hamba a lava nkongomiso eka Yehovha. Xikwembu xi n'wi nyike vutlhari lebyi hlamarisaka naswona xi n'wi nyike ntirho wo aka tempele leyikulu eYerusalem. Kambe Solomoni u lahlekeriwe hi vuxaka byakwe na Yehovha. (1 Tih. 3:12; 11:1, 2) Nawu wa Xikwembu a wu sivela hosi ya Muheveru ku 'ti-andzisela vavasati, leswaku mbilu yakwe yi nga hambuki.' (Det. 17:17) Solomoni a nga wu yingisanga nawu wolowo hikuva u hetelele a teke vavasati va 700. U tlhele engetela hi van'wana lavatsongo va 300. (1 Tih. 11:3) Vo tala eka vasati vakwe a va nga ri Vaisrayele naswona a va gandzela swikwe-

mbu swa mavunwa. Hikwalaho, Solomoni u tlhele a tlula nawu wa Xikwembu lowu a wu yirisa ku teka vasati vambe.—Det. 7:3, 4.

w19.01 15 ¶6

U Nga Yi Hlayisa Njhani Mbilu Ya Wena?

⁶ Sathana u lava leswaku hi fana na yena, hi va vaxandzuki lava nga riki na mhaka ni milawu ya Yehovha naswona hi va ni vutianakanyi. Sathana a nge hi tlimbeleti leswaku hi ehleketa ni ku endla swilo hilaha a endlaka hakona. U ringeta ku fikelela xikongomelo xakwe hi ku tirhisa tindlela tin'wana. Hi xikombiso, u endla leswaku hi hanya ni vanhu lava ana se a va onheke. (1 Yoh. 5:19) U ti-byela leswaku hi ta hlawula ku heta nkarhi na vona, hambiloko hi swi tiva leswaku vunakulobye byo biha byi ta “onha” ndlela leyi hi ehleketaka ni ku endla swilo ha yona. (1 Kor. 15:33) Rhengu rero ri tirhile eka Hosi Solomoni. U teke vasati vo tala va vahedeni lava veke ni nkucetelo wo biha eka yena naswona 'hakatsongotsongo va voyamisele mbilu yakwe' ekule na Yehovha.—1 Tih. 11:3.

w18.07 19 ¶9

“I Va Mani Lava Yimaka Na Yehovha?”

⁹ Kambe Yehovha a nge pfuki a swi be hi makatla swidyoho. Bible yi ri: “Yehovha a hlundzukela Solomoni, hikuva mbilu yakwe a yi voyamele ekule na Yehovha . . . , loyi a humeleleke kambirhi eka yena. Malunghana ni nchumu lowu, u n'wi lerise leswaku a nga landzeli swikwembu swin'wana; kambe yena a nga swi hlayisanga leswi Yehovha a n'wi leriseke swona.” Hikwalaho, Xikwembu xi tshike ku n'wi seketela. Mfumo wa Israyele wu sungule ku avana naswona vadyandzhaka vakwe va langutane ni maxangu yo tala lama tekeke malembe yo tala.—1 Tih. 11:9-13.

Endla Ndzavisiso

w18.06 14 ¶1-4

U Lahlekeriwe Hi Vuxaka Byakwe Ni Xikwembu

Loko a vona leswaku vanhu va xandzukile, Rehobuwama u hlengelete vuthu rakwe ra nyimpi. Kambe hi ku tirhisa muprofeta Xemaya Yehovha u n'wi byele a ku: “U nga tshuki u tlhandluka u ya lwa ni vamakwenu, vana va Israyele. Un'wana ni

un'wana a a tlhelele endlwini yakwe, hikuva leswi swi endleke hi ku rhandza ka mina.”—1 Tih. 12: 21-24.

Xana a nga fanelanga a lwa na vona? Sweswo swi fanele swi karhate Rehobuwama! Xana vanhu a va ta ku i hosi ya njhani leyi xungeteke ku xupula vanhu “hi swipamu” kambe hi ku hatlisa yi tshika vanhu va xandzuka? (Ringanisa 2 Tikronika 13:7.) Nilokoswiritano, hosi ni mavuthu ya yona “va yingisa rito ra Yehovha, va muka hi ku landza rito ra Yehovha.”

Hi dyondza yini? I vutlhari ku yingisa Xikwembu hambiloko ku endla tano swi endla leswaku vanhu va hi hlekula. Ku yingisa Xikwembu swi endla leswaku hi va ni vuxaka lebyinene na xona naswona xi hi katekisa.—Det. 28:2.

I yini leswi Rehobuwama a swi endleke? Leswi a titsongahateke hi ku tshika kungu rakwe ro lwa ni tiko lerintshwa, u sungule ku aka miti endhawini ya Yuda na Benjamini ku nga tinyimba leti a ta ha fumiwa hi yena. U tiyise miti yo hlaya a yi “tiyisa ngopfu swinene.” (2 Tikh. 11:5-12) Xa nkoka swinene, ku ringana nkarhi wo karhi a yingisa milawu ya Yehovha. Loko vanhu vo tala eka tinyimba ta khume ta mfumo wa Israyele, lava a va lawuriwa hi Yerobuwamu va nghene hi nhloko evugandzerini bya swifaniso, van'wana a va hambeta va “tiyisa Rehobuwama” hi ku famba mpfhuka wo leha va ya eYerusalema va ya seketela vugandzeri bya ntiyiso. (2 Tikh. 11:16, 17) Hikwalaho ku yingisa ka Rehobuwama ku endle leswaku vuhosi byakwe byi tiya.

SEPTEMBER 19-25

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELANI | 1 TIHOSI 13-14

“Hikwalahokayini Hi Fanele Hi Eneriseka Hi Tlhela Hi Titsongahata?”

w08 8/15 8 ¶4

Hlayisa Vutshembeki Hi Mbilu Hinkwayo

⁴ Endzhaku ka sweswo Yerobuwamu u byele munhu wa Xikwembu xa ntiyiso a ku: “A hi ye endlwini u ya dya swakudya, mina ndzi ta ku nyika nyiko.”

(1 Tih. 13:7) I yini leswi muprofeta a a fanele a swi endla? Xana a a fanele a ya endlwini ya hosi leyi endzhaku ka loko a yi byele rungula ra vuavanyisi? (Ps. 119:113) Kumbe xana a a fanele a ala xirhambo xa hosi, hambileswi yi tikombaka yi tiso-la? Yerobuwamu a a fuwile naswona a a ta swi kota ku nyika vanghana vakwe tinyiko ta risima. Loko ku ri leswaku muprofeta wa Xikwembu a a ri ni moya wa ku navela swilo leswi vonakaka, nyiko ya hosi a yi ta va ndzingo lowukulu eka yena. Hambiswiritano, Yehovha a a lerise muprofeta loyi a ku: “U nga tshuki u dya xinkwa kumbe u nwa mati, naswona u nga tshuki u tlhela hi ndlela leyi u yeke ha yona.” Kutani muprofeta u hlamule a nga kanakani a ku: “Hambiloko a wu ndzi nyike hafu ya yindlu ya wena, a ndzi nga ta ya na wena ndzi ya dya xinkwa kumbe ndzi ya nwa mati endhawini leyi.” Kutani muprofeta a suka eBethela a famba hi ndlela yin'wana. (1 Tih. 13:8-10) Xiboho xa muprofeta loyi xi hi dyondzisa yini mayelana ni ku tshembeka hi mbilu hinkwayo?—Rhom. 15:4.

w08 8/15 11 ¶15

Hlayisa Vutshembeki Hi Mbilu Hinkwayo

¹⁵ I yini swin'wana leswi hi nga swi dyondzaka eka xihoxo lexi endlweke hi muprofeta wa le Yuda? Swivuriso 3:5 yi ri: “Tshemba Yehovha hi mbilu ya wena hinkwayo naswona u nga titshegi hi ku twisisa ka wena n'wini.” Ematshan'weni ya leswaku a ya emahlweni a tshemba Yehovha hilaha a endleke hakona eku sunguleni, eka xiendlakalo lexi muprofeta wa le Yuda u lo tiendlela xiboho xo tiva hi yena. Xihoxo xakwe xi endle leswaku a lahlekuriwa hi vutomi bya yena xi tlhela xi n'wi onhela vito ra yena lerinene eka Xikwembu. Leswi n'wi humeleleke swi kandziyisa nkoka wa ku titsongahata ni ku tirhela Yehovha hi ku tshembeka!

w08 8/15 9 ¶10

Hlayisa Vutshembeki Hi Mbilu Hinkwayo

¹⁰ Muprofeta loyi wa le Yuda a a fanele a byi vonile vukanganyisi bya muprofeta la dyuhaleke. A fanele a tivutise leswaku, ‘Ha yini Yehovha a rhumele ntsuni eka munhu un'wana leswaku yi tisa swileriso leswintshwa malunghana na mina?’ Muprofeta loyi a a fanele a kombele Yehovha leswaku

a n’wi hlamusela hi ta swileriso leswi leswintshwa, kambe Matsalwa ma kombisa leswaku a nga swi endlanga sweswo. Ematshan’weni ya sweswo, ‘u tlhele ni mukhalabye luya leswaku a ya dya xinkwa endlwini yakwe ni ku nwa mati.’ Sweswo a swi n’wi tsakisanga Yehovha. Loko muprofeta loyi a kanga-nyisiweke a hetelele a khome ndlela yo tlhelela eYuda, u dlayiwe hi nghala. Wa nga vona ndlela leyi ntirho wa yena wo profeta wu heleke ku vava ha yona!—1 Tih. 13:19-25.

Endla Ndzavisiso

w10 7/1 29 ¶5

Xi Languta Leswinene Eka Vanhu

Xa nkoka swinene, marito lama nga eka Tihosi to Sungula 14:13 ma hi dyondzisa mhaka ya nko-ka swinene hi Yehovha ni leswi a swi langutaka eka hina. Tsundzuka leswaku leswinene swi ‘*ku-mekile* eka’ Abiya. Swi tikomba onge Yehovha u kambele mbilu ya Abiya kukondza a kuma swo karhi leswinene. Loko Abiya a ringanisiwa ni swirho swa ndyangu wa ka vona, a a fana ni “perela leyi nga exikarhi ka maribye,” hilaha xidyondzi xin’wana xi vuleke hakona. Yehovha u n’wi katekisile Abiya hikwalaho ka vunene lebyi a byi kombiseke hambileswi a a huma endyangwini wo hamboloka.

SEPTEMBER 26–OCTOBER 2

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELANI | 1 TIHOSI 15-16

“Vana Ni Xivindzi Ku Fana Na Asa”

w12 8/15 8 ¶4

“Ku Ni Hakelo Ya Xiendlo Xa N’wina”

Emalembeni ya 20 lama landzeleke endzhaku ka loko Israyele ri avanile ri va mimfumo yimbirhi, Yuda a ri thyakisiwe swinene hi vugandzeri bya mavunwa. Loko Asa a va hosi hi 977 B.C.E., hambi tindhuna leti tlakukeke emfun’weni a ti gandzela swikwembu swo veleka swa Vakanana. Kambe Bibele yi vula leswaku Asa u “[endle] leswinene ni leswi swi lulameke ematihlweni ya Yehovha Xikwembu xakwe.” Asa u “[suse] tialitari timbe ni tindhawu leti tlakukeke, a hahlula tinsika to kwe-

tsima ni ku tsema timhandzi to kwetsima.” (2 Tikh. 14:2, 3) Nakambe Asa u suse ‘tinghwavava ta xinuna ta le tempeleni’ eYuda, leti a ti endla vusodoma tanihi xiphemu xa vugandzeri bya tona bya mavunwa. Asa a nga endlanga sweswo ntse-na. U tlhele a khutaza vanhu leswaku va “lavisisa Yehovha Xikwembu xa vatata wa vona” ni ku hlalaya “nawu ni xileriso” xa Xikwembu.—1 Tih. 15:12, 13; 2 Tikh. 14:4.

w17.03 19 ¶7

Tirhela Yehovha Hi Mbilu Leyi Heleleke!

⁷Hinkwerhu ka hina hi nga kambisisa timbilu ta hina hi vona loko hi tinyiketerile eka Xikwembu hi ku helela. Tivutise, ‘Xana ndzi tiyimisele ku tsakisa Yehovha, ku lwela vugandzeri bya ntiyiso ni ku sirhelela vanhu vakwe eka minkucetelo yo biha?’ Anakanya hi xivindzi lexi Asa a xi kombiseke hi ku susa Maka, loyi a a ri “wansati la xiximiwaka” etikweni! Minkarhi yin’wana swi nga ha lava leswaku u va ni xivindzi ku fana na Asa. Hi xikombiso, ku vuriwa yini loko xirho xa ndyangu wa wena kumbe munghana wa wena lonkulu loyi a endleke xidyo-ho a ala ku hundzuka kutani a susiwa evandlheni? Xana u ta namba u tshika ku tihlanganisa na yena? Xana mbilu ya wena yi ta ku susumetela ku endla yini?

it-1-E 184-185

Asa

Hambileswi mikarhi yin’wana a tsandzekeke ku endla swilo hi vutlhari ni ku landza nkongomiso wa Yehovha, vumunhu bya Asa lebyinene ni hi leswi a fambeleke ekule ni vagwinehi swi endle ku swiho-xo swakwe swi bakanyiwa naswona u tekiwa tanihi un’wana wa tihosi to tshembeka eka nxaxamelo wa tihosi ta le Yudha. (2Tk 15:17) Asa u fume malembe ya 41 ku nga malembe lama ringanaka ni malembe lama tihosi ta nhungu ta Israyele tifumeke ha wona: Yerobuwamu, Nadabu, Baxa, Elaha, Zimri, Omri, Tibini (loyi a fumeke xiphemu xo karhi xa Israyele lexi a xi nga kokelani ndzilo na Omri), na Akabu. (1Th 15:9, 25, 33; 16:8, 15, 16, 21, 23, 29) Loko Asa a lova, n’wana wakwe wa jaha Yehoxafati u ve hosi.—1Th 15:24.

Endla Ndzavisiso

w98 9/15 21-22

Xana Xikwembu I Xa Xiviri Eka Wena?

Hi xikombiso, hlaya vuprofeta bya malunghana ni nxupulo wa ku pfula Yeriko ivi u kambisisa ku hetiseka ka byona. Yoxuwa 6:26 yi ri: “Kutani Yoxuwa a vula xihlambanyo lexi a ku: ‘A a rhukaniwe emahlweni ka Yehovha munhu loyi a nga ta pfula muti lowu wa Yeriko. U ta feriwa hi n’wana wakwe wa mativula loko a sungula ku aka, u ta tlhela a feriwa hi rikotse rakwe loko a hoxa tinyangwa ta wona.’” Byi hetiseke endzhaku ka malembe ya kwalomu ka 500, hikuva ha hlaya eka 1 Tihosi 16: 34: “Emasikwini yakwe [Hosi Akabu], Hiyeli wa le Bethela u pfula muti wa Yeriko. U feriwe hi mativula yakwe Abirama loko a sungula ku aka, a tlhela a feriwa hi rikotse rakwe Segubu loko a hoxa tinyangwa ta wona, hi ku ya hileswi Yehovha a swi vuleke hi ku tirhisa Yoxuwa n’wana wa Nuni.” I Xikwembu xa xiviri ntsena lexi nga huhutela vuprofeta byo tano xi tlhela xi tiyiseka hi ku hetiseka ka byona.

OCTOBER 3-9

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELANI | 1 TIHOSI 17-18

“Xana Mi Ta Khwita Hi Milenge Yimbirhi Ku Fikela Rini?”

w17.03 14 ¶6

Vana Ni Ripfumelo U Endla Swiboho Hi Vutlhari!

⁶ Loko va ri eTikweni leri Tshembisiweke, Vaisrayele a va fanele va endla xiboho xa nkoka, ku nga ku Gandzela Yehovha kumbe swikwembu swin’wana. (Hlaya Yoxuwa 24:15.) Swi nga ha vonaka onge a swi olove ngopfu ku endla xiboho xexo. Kambe xiboho xa vona, a xi ta vula vutomi kumbe rifu. Hi ku phindhaphindha, Vaisrayele va endle swiboho swa vuphukuphuku hambiloko Yehovha a va vekele Vaavanyisi. Va tshike ku gandzela Yehovha kutani va gandzela swikwembu swa mavunwa. (Vaav. 2:3, 11-23) Nakambe, anakanya hi leswi Va-

israyele va swi endleke endzhakunyana loko va fanele va endla xiboho. Muprofeta Eliya u va byele leswi a va fanele va swi hlawula, ku nga ku Tirhela Yehovha kumbe Bali xikwembu xa mavunwa. (1 Tih. 18:21) Eliya u tshinye Vaisrayele hileswi a va kanakana. U nga ha anakanya leswaku a swi olova ku endla xiboho lexi hikuva minkarhi hinkwayo swa vuyerisa ku tirhela Yehovha. Kahlekahele a swi nga ta twala ku va munhu a lava ku tirhela Bali xikwembu lexi nga pfuniki nchumu. Nilokoswiritano, Vaisrayele volavo a va ri “ni mianakanyo yimbirhi.” Hi vutlhari Eliya u va khutaze ku hlawula vugandzeri bya ntiyiso ku nga ku gandzela Yehovha.

ia 88 ¶15

U Lwele Vugandzeri Lebyi Tengeke

¹⁵ Hikwalaho ka sweswo, vaprista va Bali va sungule ku nga ha lawuleki, va “huwelela hi rito lerikulu, va tixeka hi masavula ni matlhari hi ku ya hi ntlovelo wa vona, ku fikela loko va xiririka ngati.” Kambe sweswo a swi pfunanga nchumu! “A ku nga ri na rito naswona a ku nga ri na munhu la hlamulaka, a ku nga ri na loyi a yingisaka.” (1 Tih. 18:28, 29) Entiyisweni xikwembu lexi va nge i Bali a xi nga hanyi. A ku ri nchumu lowu endlweke hi Sathana leswaku a hambukisa vanhu eka Yehovha. Ntiyiso hi lowu, ku hlawula n’wini wihi na wihi ematshan’weni ya Yehovha swi va ni vuyelo lebyi hetaka matimba ni lebyi khomisaka tingana.—*Hlaya Pisalema 25:3; 115:4-8.*

ia 90 ¶18

U Lwele Vugandzeri Lebyi Tengeke

¹⁸ Loko Eliya a nga si khongela, ntshungu wu nga ha va wu tivutisile loko Yehovha a nga ta n’wi khomisa tingana hilaha Bali a wu khomiseke tingana hakona. Kambe endzhaku ka xikhongelo, xivutiso xa wona xi hlamulekile. Xiviko xi ri: “Hiloko ndzilo wa Yehovha wu wa, wu fika wu hisa gandzelo ro hisiwa ni tihunyi ni maribye ni ntshuri, wu hisa ni mati lawa a ma ri ekheleni.” (1 Tih. 18:38) Yoleyo yi ve nhlamulo yo hlamarisa hakunene! Kutani vanhu va hlamule njhani?

Endla Ndzavisiso

w08 4/1 19, bokisi

U Langutile A Tihela A Rindza

Xana Dyandza Ra Le Nkarhini Wa Eliya Ri Hete Nkarhi Wo Tanihi Kwihi?

Eliya muprofeta wa Yehovha u byele Hosi Akabu leswaku dyandza leri tekeke nkarhi wo leha a ri ta kuma ndzhuti ri yima ku nga ri khale. Sweswo swi humelele hi “lembe ra vunharhu,” swi le rivaleni leswaku a ku hlayeriwa ku sukela loko Eliya a tivise ro sungula hi ta dyandza rolero. (1 Tihosi 18:1) Yehovha u nise mpfula endzhakunyana ka loko Eliya a vule leswaku A A ta endla tano. Kutani van’wana va nga ha gimeta hileswaku dyandza rero ri hele hi lembe ra vunharhu, xisweswo a ri heta-nga malembe manharhu. Hambiswiritano, Yesu na Yakobo va hi byela leswaku dyandza ri hete “malembe manharhu ni tin’hweti ta tsevu.” (Luka 4:25; Yakobo 5:17) Xana Bibele ya tikaneta emhakeni leyi?

Nikatsongo. Le Israyele wa khale xixika a xi teka nkarhi wo leha, a xi heta kwalomu ka tinh’weti ta tsevu. A swi kanakanisi leswaku nkarhi lowu Eliya a yeke ha wona eka Akabu leswaku a n’wi tivisa hi ta dyandza, xixika xa kona se a xi teke nkarhi wo leha swinene ku tlula lowu tolovelekeke naswona swilo se a swi tika ngopfu. Entiyisweni dyandza rolero se a ri ri ni tin’hweti ta kwalomu ka tsevu ri sungurile. Xisweswo loko Eliya a tivise ro sungula hi ta ku hela ka dyandza “hi lembe ra vunharhu,” dyandza rolero se a ri hete kwalomu ka malembe manharhu ni hafu. “Malembe manharhu ni tin’hweti ta tsevu” ma hele hi nkarhi lowu vanhu hinkwavo a va hlengetanile eNtshaveni ya Karimeli ku vona xiendlakalo lexi a xi ta kombisa leswaku i mani Xikwembu xa ntiyiso exikarhi ka Yehovha na Bali.

Kutani xiya ndlela leyi Akabu a khumbekeke ha yona loko Eliya a n’wi endzele ro sungula ku ya n’wi tivisa hi dyandza leri se a ri sungurile. Vanhu a va pfumela leswaku Bali a a ri “mukhandziyi wa mapapa,” xikwembu lexi a xi ta nisa timpfula leswaku xi herisa dyandza. Loko xixika xi lehe hi ndlela leyi nga tolovelekangiki, swi nga ha endle-

ka leswaku vanhu a va tivutisa va ku: ‘U kwihi Bali? U ta ti nisa rini timpfula?’ Marito ya Eliya ya leswaku a ku nga ta va na mberha kumbe mpfula kukondza loko a lerisa leswaku yi na, ma fanele ma va dyise mbitsi vagandzeri volavo va Bali. —1 Tihosi 17:1.

OCTOBER 10-16

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | 1 TIHOSI 19-20

“Yana Eka Yehovha Leswaku A Ku Chavelela”

w19.06 15 ¶5

Titshege Hi Yehovha Loko U Titwa U Tshikilelekile

⁵ Hlaya 1 Tihosi 19:1-4. Eliya u teriwe hi ku chava loko a twa leswaku Hosi ya xisati Yezabele a lava ku n’wi dlaya. U balekele eBera-xeba. A a ri ni gome lero va a “kombela leswaku moya-xiviri wakwe wu fa.” I yini lexi endleke a titwa hi ndlela yoleyo? Eliya a nga hetisekanga “a ri munhu la nga ni mintlhaveko yo fana ni ya hina.” (Yak. 5:17) Kumbexana a titwa a tshikileleke ngopfu naswona a karhele ngopfu. Swi tikomba onge Eliya u vone ku tikarhata kakwe a kondletela vugandzeri bya ntiyiso ku ri nyuku wa mbyana, a vona onge a ku antswi nchumu elsayele naswona hi yena ntsena loyi a gandzela Yehovha. (1 Tih. 18:3, 4, 13; 19:10, 14) Ndlela leyi muprofeta loyi wo tshembeka a titweke ha yona yi nga hi hlamarisa. Kambe Yehovha a yi twisisa ndlela leyi muprofeta loyi a a titwa ha yona.

ia 103 ¶13

Xikwembu Xakwe Xi N’wi Chavelerile

¹³ Xana u ehleketa leswaku Yehovha u titwe njhani loko a languta laha misaveni a ri etilweni kutani a vona muprofeta wakwe la rhandzekaka a etlele ehansi ka murhi emananga kutani a kombela ku fa? Nhlamulo ya kona yi le rivaleni. Endzhaku ka loko Eliya a khomiwe hi vurhongo, Yehovha u rhumele ntsumi eka yena. Ntsumi yi n’wi pfuxile kutani yi ku: “Pfuka u dya.” Eliya u pfukile, hikuva

ntsumi a yi n'wi lulamisele xinkwa xo kufumela ni mati. Xana Eliya u yi nkhehensile ntsumi yoleyo? Rungula ri vula leswaku muprofeta u dyile ni ku nwa kutani a tlhelela eku etleleni. Xana Eliya a ri ni gome lerikulu leroa a tsandzeka ni ku vulavula? Ntsumi yi n'wi pfuxe ra vumbirhi kumbexana nimi-xo. Yi tlhele yi khongotela Eliya yi ku: "Pfuka u dya, hikuva riendzo leri ri lehe ngopfu ku tlula matimba ya wena."—1 Tih. 19:5-7.

ia 106 ¶21

Xikwembu Xakwe Xi N'wi Chavelerile

²¹ Rungula leri nga laha henhla hinkwaro ri swi veka erivaleni leswaku Yehovha a a nga ta kumeka eka swilo swo karhi swa ntumbuluko. Eliya a swi tiva leswaku Yehovha a nga ri xikwembu xa mavu-nwa xo kota Bali loyi a gandzeriwa hi vagandzeri lava hambukisiweke lava a va n'wi teka tanihi "mukhandziyi wa mapapa" kumbe munisi wa timpfula. Yehovha i Xihlovo xa matimba hinkwawo lama hlamarisaka lama kumekaka entumbulukweni naswona u tlakuke swinene ku tlula xilo xihhi na xihhi lexi a xi vumbeke. Hambu ku ri matilo a ma nge n'wi ringani! (1 Tih. 8:27) Xana swilo leswi hinkwaswo swi n'wi pfune njhani Eliya? Tsundzuka ku chava kakwe. Leswi Yehovha Xikwembu a n'wi seketela hi matimba yakwe hinkwawo yo hlamarisa, Eliya a nga ri na xona xivangelo xo chava Akabu na Yezabele!—*Hlaja Pisalema 118:6*.

ia 106 ¶22

Xikwembu Xakwe Xi N'wi Chavelerile

²² Endzhaku ka loko ndzilo wu timekile, mpfumawulo wu herile, Eliya u twe "rito ro rhula, ro olova." Ri rhambe Eliya leswaku a tlhela a tiphofula naswona u endle tano, u phofule ndlela leyi a titwaka ha yona ra vumbirhi. Kumbexana sweswo swi endle leswaku a ntshunxeka. Kambe swi le rivale-ni leswaku Eliya u chavaleleke swinene hileswi "rito ro rhula, ro olova" ri n'wi byeleke swona. Yehovha u tiyisekise Eliya leswaku a nga ri xikangalafula. Njhani? Xikwembu xi paluxe xikongomelo xa xona xo lwa ni vugandzeri bya Bali elsraye. Swi le rivaleni leswaku ntirho wa Eliya a wu nga ri wa hava hikuva xikongomelo xa Xikwembu a xa ha ya emahlweni. Ku tlula kwalaho, a ha ri xiphemu xa

xikongomelo xexo hikuva Xikwembu xi n'wi nyike swilelo swo karhi leswaku a tlhelela entirhweni wakwe.—1 Tih. 19:12-17.

Endla Ndzavisiso

w97 11/1 31 ¶2

Xikombiso Xa Ku Tinyiketa Ni Ku Tshembeka

Yo tala ya malandza ya Xikwembu namuntlha ya kombisa moya lowu fanaka wa ku tinyiketa. Van'wana va siye "masimu" ya vona, mintirho ya vona yo tihanyisa, leswaku va ya chumayela mahungu lamanene etindhawini ta le kule kumbe va tirha tanihi swirho swa ndyangu wa Bethele. Van'wana va ye ematikweni mambe leswaku va ya aka miako ya Sosayiti. Vo tala va amukele leswi nga langutiwaka tanihi mintirho ya le hansi. Kambe, ku hava la tirhelaka Yehovha, la endlaka ntirho lowu nga riki wa nkoka. Yehovha u tlangela hinkwavo lava n'wi tirhelaka hi ku swi rhandza, naswona u ta katekisa moya wa vona wa ku tinyiketa.—Marka 10:29, 30.

OCTOBER 17-23

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELANI | 1 TIHOSI 21-22

"Tekelela Ndlela Leyi Yehovha A Lawulaka Hayona"

it-2-E 21

Yehovha Wa Mavuthu

Loko Yoxuwa a vona ntsumi leyi endzeke eYeriko u yi vutisile leswaku xana yi yima ni Vairaye kumbe yi yima ni valala va vona, kutani yona yi te, "E-e, kambe ndzi tile tanihi hosana ya vuthu ra Yehovha." (Yx 5:13-15) Muprofeta Mikaya u byeletse Hosi Akabu na Yehoxafati a ku eka vona, "ndzi vone Yehovha a tshame exiluvulweni xakwe naswona vuthu hinkwaro ra le matilweni ri yime etlhelweni rakwe ra xinene ni ra ximatsi," swilerivaleni leswaku a a vulavula hi vana va Yehovha va moya. (1Th 22:19-21) Ku tirhisiwa ka vunyingi eka xivulwa leyi nge, "Yehovha wa mavuthu" swifanerile, hambu ku ri tintsumi loko ku vulavuriwa hi matimba ya tona ku tirhisiwa vunyingi ematshan'wini yo vulavula hi

ntsumi yin'we ya makerubu, tiserafi ni tintsumi (Esa 6:2, 3; Gn 3:24; Nhl 5:11) nakambe titlhele ti hleriwa tanihi mintlawa, hi yona mhaka Yesu a nga vula leswaku a nga kombela Tatawakwe leswaku a n'wi "rhumela magidigidi ya tintsumi." (Mt 26: 53) Loko Hezekiya a kombela mpfuno eka Yehovha u n'wi vite "Yehovha wa mavuthu, Xikwembu xa Israyele, loyi a tshameke ehenhla ka makerubu," swilerivaleni leswaku a a vulavula hi areka ya ntwanano ni makerubu yo fanekisela lama a ya ri ehenhla ka yona lama a ma yimela xiluvulo xa Yehovha xa le tilweni. (Esa 37:16; ringanisa na 1Sa 4:4; 2Sa 6:2) Mutirheli wa Elix a u ve loyi a nga tiyisekisiwa hi ku tirhisa xivona xa singita lexi eka xona a voneke tintshava leyi a ti rhendzele muti loyi Elix a tshama kona "ku tele hi tihanci ni malalichi ya nyimpi leswi pfurhaka ndzilo," part of Jehovah's angelic hosts.—2Th 6:15-17.

w21.02 4 ¶19

"Nhloko Ya Wanuna Un'wana Ni Un'wana I Kre-ste"

⁹ **Ku titsongahata.** Yehovha u tlharihile ku tlula swivumbiwa hinkwaswo kambe wa ma yingisa mavonelo ya malandza yakwe. (Gen. 18:23, 24, 32) U pfumelele man'wana ya wona leswaku ma vula mavonelo ya wona. (1 Tih. 22:19-22) Yehovha u hetisekile kambe wa swi tiva leswaku hina hi ta pfa hi endla swihoxo. Kurinasweswo, u pfuna vanhu lava n'wi tirhelaka leswaku swi va fambela kahle. (Ps. 113:6, 7) Bibe le yi vula leswaku Yehovha i "mupfuni." (Ps. 27:9; Hev. 13:6) Hosi Davhida u vule leswaku u kote ku endla ntirho lowukulu hile-swi a pfuniweke hi Yehovha.—2 Sam. 22:36.

it-2-E 245

Mavunwa

Yehovha Xikwembu wa "va pfumelele leswaku va kanganyiwa hi dyondzo ya mavunwa leswaku va tshemba mavunwa" ematshan'wini yo tshemba mahungu lamanene malunghana na Yesu Kre-ste. (2Te 2:9-12) Mhaka yi vonake eka leswi endlekeke eka Akambu Hosi ya Vaisrayele emalembeni yo tala lama hundzeke. Vaprofeta vohemba va byele Akabu leswaku u ta hlula enyimpini loko a lwa ni muti wa Rhamoti-giliyadi, ku ve muprofeta wa

Yehovha Mikaya u profete leswaku ku ta va ni khombo. Hilaha Mikaya a kombisiweke hakona exivonweni, Yehovha u pfumelele swivumbiwa swa moya leswaku swi 'ya endla leswaku vaprofeta va Akabu hinkwavo va vulavula mavunwa'. Leswi swi vula leswaku ntsumi leyi yi tirhise matimba ya yona leswaku yi va endla va vulavula kambe va vulavula leswi vona va lavaka ku swi vula ni leswi Akabu a a lava ku swi twa eka vona ku nga ri ntiyiso. Hambileswi a lemukisiweke, Akabu u pfumelele ku hemberiwa naswona sweswo swi koxe vutomi bya kwe.—1Th 22:1-38; 2Tk 18.

Endla Ndzavisiso

w21.10 3 ¶4-6

Swi Vula Yini Ku Hundzuka Hi Mbilu Hinkwayo?

⁴ Nkarhi wa leswaku Yehovha a teka goza wu hetelele wu fikile. U rhumele Eliya leswaku a ya byela Akabu na Yezabele ndlela leyi a a ta va xupula hayona. Ndyangu wa vona hinkwawo a wu ta dlayiwa. Marito ya Eliya ma tseme Akabu nhlana! Lexi hlamarisaka, wanuna loyi wo oma nhloko u 'titso-ngahatile.'—1 Tih. 21:19-29.

⁵ Hambileswi Akabu a titsongahateke, leswi a swi endleke endzhaku ka sweswo swi kombise leswaku a a nga hundzuka. A nga swi susanga swikwembu swa Bali emfun'weni wakwe. Nakambe a nga va khutazanga vanhu leswaku va gandzela Yehovha. U kombise leswaku a nga hundzuka hi tindlela to tala.

⁶ Hi ku famba ka nkarhi, loko Akabu a rhambe Hosi Yehoxafati wa le Yuda ku ya lwa ni Vasiriy a, Yehoxafati u ringanyete leswaku va rhang a va vutisa muprofeta wa Yehovha. Kambe Akabu a nga pfumelanga, u te: "U kona un'we loyi hi nga vutisaka Yehovha ha yena; kambe ndza n'wi veng a hikuva a nga ndzi profeteli leswinene, u ndzi profetela swo biha ntsena." Hambiswiritano, va hetelele va vutise muprofeta Mikaya. Leswi Akabu a swi vuleke swi ve ntiyiso hikuva muprofeta wa Xikwembu u n'wi byele mahungu yo biha! Ema-tshan'weni yo hundzuka ivi a kombela Yehovha a n'wi rivalela, Akabu wo hamboloka u hoxe muprofeta wa Xikwembu ekhotsweni. (1 Tih. 22:7-9, 23,

27) Hambileswi a koteke ku hoxa muprofeta wa Yehovha ekhotsweni kambe a a nga ta byi sivela vuprofeta bya Yehovha leswaku byi endleka hilaha byi boxiweke hakona. Eka nyimpi leyi landzeleke, Akabu u dlayiwile.—1 Tih. 22:34-38.

OCTOBER 24-30

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | 2 TIHOSI 1-2

“Xikombiso Lexinene Xa Ku Letela”

w15 4/15 13 ¶15

Ndlela Leyi Vakulu Va Letelaka Vamakwerhu Leswaku Va Va Ni Vutihlamuleri eVandlheni

¹⁵ Mhaka ya Elixa yi tlhela yi kombisa leswaku i swa nkoka leswaku vamakwerhu va xinuna namuntlha va xixima vakulu lava nga ni ntokoto. Endzhaku ka loko Eliya na Elixa va endzele ntlawa wa vaprofeta eYeriko, vavanuna volavo vambirhi va fike eNambyeni wa Yordani. Hiloko “Eliya a teka nguvu yakwe ya ximfumo a yi petsa, a ba mati hi yona, hakatsongo-tsongo ma avana.” Vavanuna volavo va tsemakanye Nambu wa Yordani emisaveni leyi omeke naswona a va “famba va ri karhi va vulavula.” Elixa u yingiserisise hinkwaswo leswi mudyondzisi wakwe a swi vuleke a tlhela a ya emahlweni a dyondza eka yena. Elixa a a nga titeki onge hiloko se a tiva swilo hinkwaswo. Endzhaku ka sweswo Eliya u tekiwe hi xidzedze kutani Elixa u tlhelele eNambyeni wa Yordani. Loko a fika kwalaho, u be mati hi nguvu ya ximfumo ya Eliya kutani a ku: “Xana u kwihi Yehovha Xikwembu xa Eliya?” Mati ya nambu wolowo ma tlhele ma avana.—2 Tihosi 2:8-14.

w15 4/15 13 ¶16

Ndlela Leyi Vakulu Va Letelaka Vamakwerhu Leswaku Va Va Ni Vutihlamuleri eVandlheni

¹⁶ Xana u swi xiyile leswaku hlori ro sungula ra Elixa a ri fana ni hlori ro hetelela ra Eliya? Leswi swi hi dyondzisa yini? Elixa a nga tibyelanga leswaku leswi se a a ri muprofeta, a a fanele a endla swilo hi ndlela leyi hambaneke ni leyi Eliya a a endla swilo ha yona. Ku ri na sweswo, Elixa u kombise

leswaku u xixima Eliya hi ku endla swilo hilaha a endleke hakona, leswi pfuneke vaprofeta van’wana leswaku va tshemba Elixa. (2 Tihosi 2:15) Elixa u profete malembe ya 60 naswona Yehovha u n’wi nyike matimba yo endla masingita yo tala ku tlula lama endliweke hi Eliya. Vadyondzi va nga dyondza yini namuntlha emhakeni leyi?

Endla Ndzavisiso

w05 8/1 9 ¶1

Tinhla-nkulu Ta Buku Ya Tihosi Ta Vumbirhi

2:11—I yini ‘matilo’ lawa ‘Eliya a tlhandlukeleke eka wona a ri exidzedzeni’? A hi xivandla xa le kule lexi nga evuakweni naswona a hi ndhawu ya moya laha ku tshamaka Xikwembu ni vana va xona va moya. (Deteronoma 4:19; Pisalema 11:4; Matewu 6:9; 18:10) “Matilo” lawa Eliya a tlhandlukeleke eka wona a ku ri matilo ya kwala xibakabakeni. (Pisalema 78:26; Matewu 6:26) Kalichi ya ndzilo leyi a yi tsutsuma exibakabakeni xa laha misaveni yi fanele yi yise Eliya exivandleni xin’wana xa kwala misaveni, laha a yeke emahlweni a hanya nkarhinyana. Kahle-kahle, endzhaku ka malembe Eliya u tsalele Yehorama hosi ya Yuda papila.—2 Tikronika 21:1, 12-15.

OCTOBER 31–NOVEMBER 6

LESWI HI SWI DYONDZAKA EBIBELENI | 2 TIHOSI 3-4

“Tlakula N’wana Wa Wena”

w17.12 4 ¶7

“Ndza Swi Tiva Leswaku U Ta Pfuka”

⁷ Ku pfuxiwa ka vumbirhi loku kumekaka eMatsahlweni hi loku endliweke hi muprofeta la landzeleke muprofeta Eliya ku nga Elixa. Wansati un’wana wa Muisrayele wa le Xunemi u kombe Elixa malwandla lamakulu. Hikwalaho ka sweswo Xikwembu xi katekise wansati loyi, loyi a nga kumi vana hi n’wana wa jaha. Endzhaku ka malembe n’wana yoloye u lovile. Anakanya ndlela leyi mana wakwe a titweke ha yona. U kombele mpfumelelo eka nuna wakwe kutani a famba tikhilomitara ta 30 a landza Elixa entshaveni ya Karimeli. Muprofeta Elixa a a

rhumele murindzi wakwe Gehazi eXunemi leswaku a ya chavelela. Gehazi a nga swi kotanga ku pfuxa n'wana yoloye. Kutani mana wa n'wana yoloye u landze Elix. —2 Tih. 4:8-31.

w17.12 4 ¶8

“Ndza Swi Tiva Leswaku U Ta Pfuka”

ª Elix a u fike endlwini eXunemi laha a ku ri ni ntsumbu wa n'wana yoloye a khongela. Hi singita, n'wana loyi a lovile u pfuxiwile kutani a nyikiwa mana wakwe loyi a nga ha tikoti hi ku tsaka! (**Hlaya 2 Tihosi 4:32-37.**) Kumbexana u tsundzuke leswi Hana a swi vuleke exikhongelweni xa yena loko a yisa Samuwele etabernakeleni leswaku a ya tirhela Yehovha, u te: “Yehovha . . . i Mulondzovoti wa vutomi, Hi loyi a Rhelerisaka eSheol naswona Wa humesa.” (1 Sam. 2:6) Swi le rivaleni leswaku Yehovha hi yena a pfuxeke jaha ra le Xunemi, naswona u kombise leswaku U ni matimba yo pfuxa lava feke.

Endla Ndzavisiso

w12 10/1 15

Xana A Wu Swi Tiva?

Marungula ya Bibe le lama vulavulaka hi muprofeta Samuwele, muprofeta Eliya na muprofeta Elix ma kombetela eka vanhu lava a va vuriwa “vana va vaprofeta.” Hi xikombiso, loko Elix a veka Yehu leswaku a va hosi ya Israyele, u rhume “un'wana wa vana va vaprofeta” leswaku a ya n'wi tota. —2 Tihosi 9:1-4.

Swidyondzi swi tshemba leswaku rito leri ri kombetela eka xikolo xa ndzetelo kumbe vaaki lava a va tshama va tlhela va tirha swin'we ematshan'weni ya switukulwana swa xiviri swa vaprofeta. Hi ku ya hi *Journal of Biblical Literature*, swirho swa mintlawe leyi swi nga ha endleka leswaku a swi ri vanhu lava “tinyiketeleke eka ntirho wa Yahweh [Yehovha] lava a va tirha ehansi ka muprofeta loyi a a ri . . . tata wa vona hi tlhelo ra moya.” (2 Tihosi 2:12) Entiyisweni, rungula leri vulavulaka hi ku totiwa ka Yehu ri kombetela eka muyimeri wa Elix tanihi “mutirhi wa muprofeta.” —2 Tihosi 9:4.

Swi tikomba onge “vana va vaprofeta” a va hanya vutomi byo olova. Ntlawa wun'wana lowu hanyeke hi nkarhi wa Elix wu hlamuseriwe tanihi lowu wu tiakeleke ndhawu ya wona yo tshama eka yona hi ku tirhisa xihloka lexi nga lombiwa. (2 Tihosi 6:1-5) Leswaku van'wana eka ntlawa lowu a va teki le swi vonaka hileswi ku vulavuriweke ku ri karhi ku kombeteriwa eka noni ya “vana va vaprofeta.” (2 Tihosi 4:1) Ku ni vumbhoni lebyi kombisaka leswaku Vaisrayele vo tshembeka a va tlangela vana va vaprofeta naswona eka rhekhodo yin'wana, yi kombisa leswaku a va va nyika tinyiko ta swakudya. —2 Tihosi 4:38, 42.